

Nr 210.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta; given Stockholms slott den 10 mars 1944.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta.

GUSTAF.

Thorwald Bergquist.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta.

Härigenom förordnas, att 3, 11, 14 och 15 §§ samt 21 § 5) lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

3 §.

Utmätningssmannen låte — — — avgiva yttrande.

Underrättelse vare ej erforderlig, där den underhållsskyldiges vistelseort icke kan utrönas eller han vistas utom riket samt till följd härav underrättelse icke utan avsevärd tidsutdräkt kan tillställas honom.

11 §.

Det åligger arbetsgivaren att, å tid som utmätningssmannen bestämmer, en gång i månaden insätta innehållet belopp å tjänstepostgirokonton, som denne anvisar, eller, om något belopp ej innehållits, med angivande av orsaken göra anmälan härom till utmätningssmannen; dock äge denne, om särskilda skäl därtill föranleda, bestämma längre tids mellanrum än nu sagts.

Utmätningssmannen äge, om särskild anledning därtill förekommer, hos arbetsgivaren omedelbart lyfta vad som innehållits.

Har den underhållsskyldige slutat sin anställning, skall arbetsgivaren inom en vecka från det han erhöi kännedom om anställningens upphörande göra anmälan härom till utmätningssmannen.

Utmätningssmannen skall giva arbetsgivaren skriftlig underrättelse om vad denne har att iakttaga med avseende å införseln.

Till utmätningssmannen influtna medel, som ej hos honom lyftas av den underhållsberättigade, skola till denne med posten översändas. Ej må något belopp tillhandahållas den underhållsberättigade, förr än bidrag, som därmed skall gäldas, är förfallet.

14 §.

Utbetalar arbetsgivare avlöning i uppenbar strid mot beslut om införsel, eller underlåter han att inom föreskriven tid tillställa utmätningssmannen

¹ Senaste lydelse av 21 § 5), se SFS 1925: 71.

innehållet belopp eller att, när utmätningsmannen vill hos honom lyfta sådant belopp, utgiva detsamma, äge utmätningsmannen hos arbetsgivaren omedelbart genom utmätning uttaga beloppet.

15 §.

Underlåter arbetsgivare att på anfordran lämna uppgift enligt 4 § eller att inom föreskriven tid göra anmälan, som i 11 § sägs, eller lämnar han oriktig uppgift eller anmälan,

eller utbetalar han avlöning i uppenbar strid mot beslut om införsel och tillställer han icke inom föreskriven tid utmätningsmannen det belopp som skolat innehållas,

eller underlåter han att inom föreskriven tid tillställa utmätningsmannen innehållet belopp,

straffes med dagsböter.

Böter tillfalla kronan.

21 §.

5) Det åligger arbetsgivaren att, å tid som utmätningsmannen bestämmer, minst en gång varje kalenderkvartal, det kvartal oräknat varunder införseln beviljats, och högst en gång i månaden göra insättning eller anmälan, som i 11 § första stycket sägs; dock äge utmätningsmannen, om förhållandena därtill föranleda, bestämma längre tids mellanrum än nu sagts. Upphäves beslutet om införsel eller upphör av annan anledning skyldigheten för arbetsgivaren att innehålla avlöning, vare han pliktig att göra sådan insättning eller anmälan inom en månad från det han erhöll kännedom om skyldighetens upphörande eller inom den kortare tid, som utmätningsmannen må hava föreskrivit. För den del av utskylderna eller avgifterna, som motsvaras av innehållet belopp, skall gäldenären ej vidare häfta, ändå att på grund av arbetsgivarens obestånd det innehållna icke kan utfås hos denne.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 februari 1944.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bergquist, fråga om *vissa ändringar i lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta* samt anför därvid följande.

Under de senaste åren har till Kungl. Maj:t inkommit ett flertal framställningar rörande ändringar i olika hänseenden i införsellagen. Vissa av dessa spörsmål torde utan olägenhet nu kunna upptagas till särskild behandling utan avvaktan på den utredning som i övrigt lärer vara påkallad med anledning av de gjorda framställningarna. De avse bestämmelserna om underrättelse rörande sökt införsel för underhållsbidrag, om arbetsgivares redovisning av belopp som innehållits samt om påföljder för arbetsgivare vid uraktlåtenhet att iakttaga lagens föreskrifter.

De nu avsedda spörsmålen ha behandlats i en inom justitiedepartementet den 15 februari 1941 upprättad promemoria med förslag till lag angående ändring i vissa delar av införsellagen.

Över promemorian ha efter remiss yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, socialstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro och Västernorrlands län, svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen, föreningen Sveriges stadsfogdar, föreningen Sveriges landsfiskaler, svenska exekutionsmännens riksförbund samt svenska fattigvårds- och barnvårdsförbundet. Länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus och Västernorrlands län ha vid sina utlåtanden fogat yttranden av vederbörande länsavdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler. Vid det utlåtande, som avgivits av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, ha fogats yttranden av magistraten samt andre och tredje stadsfogden i Göteborg ävensom av landsfiskalen i Stångenäs distrikt. Magistraten har därvid såsom eget utlåtande instämt i vad stadsfogdarna anförut och länsstyrelsen har i sin tur åberopat de avlämnade yttrandena.

Underrättelse rörande sökt införsel för underhållsbidrag.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt lagen om införsel kan införsel äga rum för enskildas underhållsbidrag av familjerättslig natur som fastställts genom beslut av domstol eller domare eller enligt skriftligt avtal (1 §), för fattigvårdsstyrelses och barnavårdsnämnds fordringar mot enskilda försörjningspliktiga i vissa fall (20 §), för oguldna utskylder och allmänna avgifter (21 §) samt för böter och viten (22 §).

Införsel kan ske i avlöning för tjänst eller annan arbetsanställning hos enskild eller hos stat eller kommun (1 och 18 §§) samt i pension och livränta (19 §).

Vad först angår enskildas rätt att erhålla införsel för underhållsbidrag gäller såsom allmän förutsättning, att gäldenären underlåter att betala förfallet underhållsbidrag (1 §).

Då införsel begärts, skall utmätningsmannen bevisligen tillställa den underhållsskyldige skriftlig underrättelse om ansökningen med föreläggande att inom viss kort tid muntligen eller skriftligen avgiva yttrande, därest han har något att invända mot ansökningen eller att andraga beträffande de bestämmelser, som böra meddelas vid beviljande av införsel (3 §). Vidare skall utmätningsmannen hos arbetsgivare eller myndighet söka inhämta upplysning om de omständigheter som kunna vara av betydelse vid prövning av ansökningen. Arbetsgivare är skyldig att på anfordran lämna utmätningsmannen uppgift angående den underhållsskyldiges anställning och avlöningsförhållanden. Upplyses det att den underhållsskyldige tagit anställning å annan ort och är utmätningsmannen till följd härav icke längre behörig, skall han översända handlingarna jämte underrättelse om vad i ärendet förekommit till behörig utmätningsman, vilken det sedan åligger att ägna ärendet fortsatt behandling (4 §).

Införsel får ej beviljas, om den underhållsskyldige betalar förfallet belopp och dessutom antingen ställer av utmätningsmannen godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande under tid, som utmätningsmannen finner skälig, dock minst ett år, eller visar sannolika skäl att han skall fullgöra sin skyldighet (5 §). Införsel får ej beviljas till gäldande av bidragsbelopp, som förfallit till betalning tidigare än ett år, innan beslutet meddelades (6 §).

Beviljas införsel, bestämmer utmätningsmannen, huru stort belopp av avlöningen som skall innehållas för gäldande av underhållsbidraget. Utmätningssmannen skall emellertid tillika föreskriva, att vid varje avlöningstillfälle visst angivet belopp skall förbehållas den underhållsskyldige, motsvarande vad han kan anses behöva till underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn eller adoptivbarn, som ej själva åtnjuta underhållsbidrag av honom. Innehållande får därför äga rum endast i den mån avlöningen överskjuter sistnämnda belopp (7 §).

Om införselbeslut skali skriftlig underrättelse bevisligen tillställas arbetsgivaren. Därjämte skall underrättelse om beslutet med posten avsändas till såväl den underhållsberättigade som den underhållsskyldige (10 §).

Om den underhållsskyldige slutar sin anställning och tager tjänst hos annan arbetsgivare, skall utmätningsmannen utan ny ansökan inhämta erforderliga upplysningar hos denne samt, därest hinder ej möter, meddela beslut om införsel i avlöningen för den nya anställningen. Är orten för den nya anställningen belägen utom utmätningsmannens distrikt, skall han översända handlingarna till behörig utmätningsman, som har att meddela beslut i ärendet (9 §).

Beträffande införsel för bidrag till fattigvårdsstyrelse eller barnavårdsnämnd gälla samma regler som för enskild underhållsfordran (20 §).

I fråga om införsel för utskylder och allmänna avgifter (21 §) eller för böter och viten (22 §) skola lagens bestämmelser om införsel för underhållsbidrag lända till efterrättelse i tillämpliga delar. Viktiga avvikelser ha emellertid stadgats. Det är sålunda icke en nödvändig förutsättning för giltig införselåtgärd att gäldenären i förväg bevisligen erhållit underrättelse, att indrivning påkallats och att införselåtgärd ifrågasättes. Underrättelse behöver i sådant fall överhuvud taget ej lämnas gäldenären, om utmätningsmannens kännedom om hans förhållanden gör det obehöfligt eller eljest särskilda omständigheter föranleda undantag. Eljest är utmätningsmannen pliktig att genom tjänstbrev eller annorledes lämna gäldenären underrättelse om att indrivning påkallats och att han, om han har något att invända mot införsel eller att andraga beträffande de bestämmelser, som böra meddelas vid beviljande av införsel, äger att inom viss kort tid muntligen eller skriftligen avgiva yttrande. I fråga om införsel för utskylder och böter föreligger ej heller skyldighet att underrätta gäldenären om införselbeslutet. Däremot är arbetsgivaren pliktig att varje gång avlöning utbetalas lämna gäldenären skriftligt intyg om det belopp som innehållits.

Lagberedningen, som utarbetade det förslag som legat till grund för lagen om införsel, yttrade i sin motivering till den i lagens 3 § stadgade underrättelseplikten följande.

Vederbörlig hänsyn till den underhållsskyldiges rätt kräver, att införsel ej meddelas, utan att han haft tillfälle att yttra sig i ärendet. Skyldigheten att underrätta honom därom att införsel sökts kan visserligen medföra praktiska olägenheter. Därigenom vållas alltid något dröjsmål, och det kan väl tänkas att underrättelsen stundom på en tredskande underhållsskyldig kommer att verka nästan som en uppmaning att lämna den dåvarande anställningen för att undgå införsel. De skäl, som tala för meddelandet av sådan underrättelse, väga dock tyngre. I 1 § uppställas för införsels meddelande det villkoret att den underhållsskyldige underlåtit att betala förfallet bidragsbelopp. Detta negativa faktum kan i regel ej styrkas av den underhållsberättigade, och införsel bör då ej meddelas på hans blotta uppgift härom, med mindre den underhållsskyldige haft tillfälle att visa motsatsen. Den un-

derhållsskyldige bör ock hava tillfälle att framställa påståenden angående de närmare detaljerna vid den sökta införseln, särskilt angående storleken av det belopp, som skall innehållas, samt att redogöra för och styrka de omständigheter, som enligt 6 § äro av betydelse härutinnan. Är ansökningen grundad på avtal om underhållsbidrag, bör han hava möjlighet att framställa befogade invändningar mot avtalets äkthet eller giltighet. Faran för att den underhållsskyldige, när han får del av ansökningen, lämnar sin anställning för att förekomma verkställigheten torde ej vara så stor, då han i regel är i behov av annan anställning och utmätningsmannen utan ny ansökning eller delgivning äger meddela införsel i avlöning av sålunda erhållen ny anställning.

Underrättelsen till den underhållsskyldige synes böra hava skriftlig form. Däremot har icke ansetts nödigt att stadga något särskilt sätt för underrättelsens delgivning med den underhållsskyldige. Utmätningsmannen har således att välja det i varje fall mest praktiska sättet, endast delgivningen blir bevislig.

Beträffande det i 4 § angivna fallet att den underhållsskyldige tagit anställning å annan ort, innan beslut om införsel meddelats, framhöll lagberedningen, att detta förhållande icke borde föranleda att ny ansökning om införsel behövde göras samt ny underrättelse delgivas den underhållsskyldige. I fråga om det i 9 § behandlade fallet, att den underhållsskyldige bytt anställning efter beslut om införsel, uttalade beredningen, att det icke torde vara nödvändigt att den underhållsskyldige erhöle tillfälle att yttra sig innan det nya införselbeslutet meddelades. Det funnes nämligen icke någon anledning antaga, att de omständigheter, för vilkas utredning den underhållsskyldiges hörande skulle ha den största betydelsen, rönt någon inverkan av bytet. Däremot kunde det ofta inträffa, att avlöningsförhållandena i den nya anställningen, om vilka underrättelse bäst inhämtades hos arbetsgivaren, vore så olika dem i den gamla, att av sådan anledning de i det förra beslutet meddelade närmare bestämmelserna om innehållande av ett visst belopp icke kunde bibehållas oförändrade. Därom borde alltså utmätningsmannen före meddelandet av det nya förordnandet inhämta upplysning på sätt stadgades i 4 §.

Framställning.

Föreningen Sveriges stadsfogdar har i skrivelse den 21 februari 1939 till Kungl. Maj:t hemställt om bland annat sådan ändring av införsellagen, att beslut om införsel må kunna meddelas utan hinder av att underrättelse om ansökningen icke kunnat tillställas den underhållsskyldige på grund av dennes bortovaro.

Föreningen har härom anfört följande.

I de icke sällsynta fall, då den underhållsskyldige är sjöman, som befinner sig ombord på ett fartyg i utländska farvatten, kan stadgandet i 3 § medföra, att införsel fördröjes i månader. Det vill därför synas som bestämmelserna om delgivning av införselansökan kunde, utan förfång för rättssäkerheten, något uppmjukas. Den underhållsskyldige erhåller ju dock alltid kunskap om kravet — om inte förr så då avdrag göres — och kan ju då, så gott som omedelbart, erhålla rättelse om fel till äventyrs skulle förelupit. Erfa-

renheten har för övrigt givit vid handen, att, trots behörig underrättelse, många gäldenärer lämna begärda upplysningar först sedan beslut meddelats och arbetsgivaren begynt göra avdrag å lönen. Givetvis bör en dispens från underrättelseskyldigheten meddelas allenast i undantagsfall och endast för såvitt verklig anledning därtill föreligger. Ett stadgande härom bör för den skull givas en sådan snäv avfattning, att något missbruk icke bliver möjligt.

Promemorian.

Stadsfogdeföreningens nyssnämnda skrivelse har behandlats i den förut omnämnda promemorian, i vilken rörande förevarande spörsmål anförts bland annat följande.

De av föreningen påtalade olägenheterna torde med särskild styrka göra sig gällande under nuvarande avspärrning i förhållande till utlandet. Med införsel för underhållsbidrag avses ju som regel att tillgodose ett aktuellt försörjningsbehov, och i 12 § i lagen har utmätningssmannen med hänsyn härtill uttryckligen ålagts att skyndsamt vidtaga de åtgärder som ankomma på honom. På grund av den underhållsberättigades intresse att utfå i laga ordning fastställt underhållsbidrag synes möjlighet böra finnas att i undantagsfall meddela införsel oaktat den underhållsskyldige icke erhållit tillfälle att yttra sig om införselansökningen. Denna möjlighet bör dock begränsas till det fall att den underhållsskyldige vistas utom riket och att till följd därav underrättelse icke utan avsevärd svårighet eller tidsutdräkt kan tillställas honom. Såsom ytterligare förutsättning för underrättelseplikten eftergivande torde böra gälla, att synnerliga skäl föreligga för ansökningen med hänsyn till sökandens ekonomiska förhållanden. Det ifrågasatta stadgandet bör upptagas i lagens 3 §.

I de fall, då den underhållsskyldige i anledning av denna bestämmelse icke blir underrättad om ansökningen, är det uppenbarligen av särskild vikt att utmätningssmannen, innan han meddelar beslut om införsel, låter verkställa en noggrann undersökning angående de omständigheter, vilka kunna vara av betydelse vid prövning av ansökningen. Sedan införsel beviljats, åligger det utmätningssmannen enligt 10 § att med posten tillsända den underhållsskyldige underrättelse om beslutet. Någon jämkning av detta stadgande synes icke påkallad.

I det vid promemorian fogade lagförslaget hade 3 § i lagen ändrats i enlighet med vad sålunda anförts.

Yttranden.

Det genom promemorian framlagda förslaget om ändring av 3 § har i flertalet yttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Landsorganisationen har framhållit, att den i lagen stadgade underrättelseplikten vore föranledd av att den underhållsskyldige självfallet borde ha möjlighet att före införselns beviljande framställa de erinringar som kunde föranledas av sökandens uppgifter eller som hänförde sig till själva exekutionsurkunden. Med hänsyn till de kvalificerade villkor som uppställts för den föreslagna eftergiften från underrättelseskyldigheten hade landsorganisationen dock intet att erinra mot förslaget.

Från vissa håll har förordats en ytterligare uppmjukning av ifrågavarande stadgande.

Överståthållarämbetet har sålunda framhållit, att den nuvarande skyldigheten att bevisligen tillställa den underhållsskyldige underrättelse om ansökningen i praktiken föranlett att behandlingen av införselärenden blivit starkt fördröjd. Detta vore ägnat att hos sökandena framkalla otålighet och, vad särskilt gällde sökande i ekonomiskt trångmål, bekymmer. Det i fråga om underhållsbidrag föreskrivna underrättelseförfarandet torde få anses härröra från önskemål om att skapa värn mot ansökningar, som saknade grund, i det att falsk handling åberopades eller betalning söktes för belopp som redan vore guldet. Strafflagens straffhot syntes dock därutinnan utgöra ett skydd som måste anses vara verksamt nog. Bestämmelsen om underrättelse-skyldigheten vore i sin nuvarande utformning obehörlig och hade vid tillämpningen visat sig vara till men för de underhållsberättigade samt ägnad att i betydande grad belasta arbetet för utmätningsmännen och därmed för-dyra deras verksamhet. Vägande skäl talade med hänsyn härtill för ändring av den nu föreskrivna ordningen. Enligt ämbetets mening krävde den underhållsskyldiges intressen icke annat underrättelseförfarande än att utmät-ningsmannen till gäldenären under dennes senast kända adress postledes i rekommenderad försändelse avläte skriftligt meddelande om sökt införsel. Ämbetet föreslog därför, att lagbestämmelsen ändrades och därvid gäves nu antydda innehåll.

Föreningen Sveriges stadsfogdar har anfört, att vägande skäl talade för att icke upprätthålla det stränga underrättelseförfarandet, åtminstone i de fall där svårigheten att underrätta vore beroende av omständigheter, som vore att hänföra till gäldenärens egna åtgöranden eller förhållanden. Till jämförelse kunde erinras, att bestämmelserna om underrättelse vid utmät-ning därutinnan lämnade utmätningsmännen större frihet. Enligt 59 § ut-sökningslagen finge utmätning äga rum även i gäldenärens frånvaro, om det förelåge anledning antaga att gäldenären hölle sig undan eller rest bort därför att han väntade utmätning. Likaledes finge utmätning ske, om gälde-nären ej hade stadigt hemvist i riket och ej heller hade känt ombud i or-ten. Med hänsyn till den underhållsberättigades intresse att erhålla snabb hjälp syntes bestämmelser av ungefärligen samma innebörd böra intagas i in-försellagen.

Föreningen Sveriges landsfiskaler har uttalat, att undantag från underrät-telseplikten borde stadgas jämväl för det fall, att den underhållsskyldige vistades å okänd ort inom riket. Numera syntes i allt större utsträckning tillämpas, att införsel meddelades i handelsresandes och agents provisions-inkomster. Underhållsskyldiga av denna kategori vore vanligen, då de vore stadda på affärsresor, långa tider oanträffbara för delgivning, enär tillförlit-lig upplysning om deras tillfälliga vistelseorter icke kunde erhållas. Det kunde i dylikt fall icke vara rimligt, att underrättelsetvång finge utgöra hin-der för ett snabbt tillgodoseende av den underhållsberättigades legitima intressen. Den föreslagna föreskriften att sökandens ekonomiska förhållanden skulle inverka på bedömandet av frågan, huruvida underrättelse vore erfor-

derlig eller icke, syntes icke lämplig. Även om man i flertalet fall kunde utgå från att den underhållsberättigade på grund av sina ekonomiska förhållanden vore i omedelbart behov av bidraget, komme utmätningssmannen att genom ett dylikt stadgande likväl känna sig bunden att låta verkställa undersökning om detta förhållande. Dylik undersökning måste ske genom annan myndighet, då sökanden vore bosatt utom utmätningssmannens behörighetsområde. Ett sådant förfarande icke blott komme att försena ärendets handläggning utan kunde även komma att medföra obehag för sökanden. Enligt föreningens mening borde underrättelseplikten eftergivnas, om upplysning rörande den underhållsskyldiges vistelseort ej kunde erhållas eller han uppehölle sig å ort utom riket samt till följd därav underrättelse icke utan avsevärd svårighet eller tidsutdräkt kunde tillställas honom.

Länsstyrelsen i Stockholms län samt avdelningen i länet av föreningen Sveriges landsfiskaler ha förordat, att det föreslagna stadgandet måtte utvidgas till att avse även det fall att den underhållsskyldige vistades å okänd ort inom riket.

Föreningen Malmöhus läns landsfiskaler har framhållit, att erfarenheten visat att den underhållsskyldige, sedan han delgivits underrättelse, ofta slutat sin anställning och avflyttat från orten. Handlingarna i ärendet hade därefter för vidare åtgärd översänts till utmätningssmannen i den nya vistelseorten. Då nu ärendet på nytt skolat delgivas den underhållsskyldige, hade ytterligare dröjsmål uppkommit, och ej sällan hade det inträffat, att den underhållsskyldige efter förnyad delgivning återigen begivit sig till annan ort. Det kunde knappast vara riktigt, att den underhållsberättigades intressen sattes på spel genom nu angivna förhållanden. Till förekommande härav borde i lagen införas en bestämmelse att, sedan i ett ärende den underhållsskyldige delgivits underrättelse men införselbeslut icke hunnit verkställas på grund av anställningens upphörande, ny delgivning icke behövde ske vid ärendets fortsatta handläggning av samma eller annan utmätningssman. En dylik bestämmelse skulle icke komma att lända den underhållsskyldige till nämnvärt förfång, då utmätningssmannen i regel av arbetsgivaren erhöle fullständiga uppgifter om den underhållsskyldiges förhållanden och således kunde anpassa införselbeslutet därefter. I anledning av vad föreningen sålunda anfört har *länsstyrelsen i Malmöhus län* ifrågasatt, huruvida icke en bestämmelse borde införas därom, att i det av föreningen angivna fallet ny underrättelse om den sökta införseln ej behövde avlätas vid ärendets fortsatta handläggning hos annan utmätningssman, om införselbeslutet hunne meddelas inom viss kortare tid, förslagsvis en månad efter underrättelsens avsändande.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet har uttalat, att skyldigheten för utmätningssman att bevisligen underrätta den underhållsskyldige om den sökta införseln i många fall medfört en icke obetydlig tidsförlust. Den föreslagna uppmjukningen av underrättelseplikten vore icke tillfyllest. Det borde i stället tagas under överbärande, om icke utmätningssmannen med bibehållande av underrättelseplikten borde åläggas att i fall, då mera avsevärd tids-

förlust kunde befaras, meddela interimistiskt införselbeslut. Ett sådant beslut kunde tillgodose såväl införselsökandens berättigade intresse att skyndsamt få införsel som den underhållsskyldiges möjlighet att få avgiva yttrande i ärendet innan definitivt beslut fattades. Därest införsel beviljats interimistiskt, borde givetvis influtna medel icke redovisas förrän ansökningen med hänsynstagande till den underhållsskyldiges eventuella invändningar slutligen prövats. Särskilt då införsel söktes för uttagande av ersättning för beviljat bidragsförskott, kunde interimistiska införselbeslut i stor utsträckning vara lämpliga. I en mycket stor del av dessa fall hade den underhållsskyldige erhållit meddelande rörande såväl ansökan som beslutet om bidragsförskott.

Departementschefen.

Såsom framgår av vad lagberedningen anfört har den i 3 § stadgade skyldigheten för utmätningsmannen att bevisligen tillställa den underhållsskyldige underrättelse om införselansökan föranletts av önskvärdheten att lämna den underhållsskyldige tillfälle att yttra sig rörande kravets riktighet samt om de omständigheter i övrigt som äro av betydelse vid prövning av ärendet. Å andra sidan har den underhållsberättigade ett stort intresse av att införsel beviljas utan större tidsutdräkt. Införseln avser ju att tillgodose ett aktuellt försörjningsbehov. I allmänhet torde underrättelseplikten icke föranleda någon mera avsevärd tidsförlust vid behandlingen av ett införselärende.

Enligt min mening tala övervägande skäl för att den sålunda stadgade underrättelseskyldigheten i princip bibehålles i sin nuvarande form. I vissa situationer, då delgivningen kan förväntas avsevärt försena införselärendets behandling, kan det emellertid vara påkallat att eftergiva underrättelseplikten. Detta gäller framför allt då den underhållsskyldige vistas utom riket. Särskilt beträffande sjöfolk på resa i utländska farvatten har den nuvarande ordningen medfört väsentliga olägenheter för de underhållsberättigade. Med hänsyn härtill synes i lagen böra upptagas ett stadgande, att delgivning icke är erforderlig i det fall att den underhållsskyldige befinner sig utom riket och underrättelse till följd härav icke kan tillställas honom utan avsevärd tidsutdräkt. Att såsom i promemorian föreslagits uppställa den ytterligare förutsättningen, att det med hänsyn till sökandens ekonomiska villkor skall föreligga synnerliga skäl för ansökningen, torde knappast vara påkallat.

Från vissa håll har föreslagits lättnad i underrättelseplikten jämväl i det fall att den underhållsskyldige vistas å okänd ort inom riket. Härvid har man i första hand åsyftat handelsresande och agenter, vilka ofta befinna sig på resande fot och till följd härav äro svåra att anträffa. I sådana fall bör det åligga utmätningsmannen att genom förfrågningar hos den underhållsskyldiges arbetsgivare och i hans bostad försöka vinna upplysning om hans resplan och vistelseort. Kan uppehållsorten icke utrönas, synes införsel, under samma villkor som när den underhållsskyldige vistas utom riket, böra få beviljas utan hinder av att underrättelse om ansökningen icke lämnats.

Såsom i promemorian framhålles är det i de fall, då den underhållsskyldige icke blir underrättad om ansökningen, av särskild vikt, att utmätnings-

mannen låter verkställa en noggrann undersökning angående de omständigheter, vilka kunna vara av betydelse vid prövning av ansökningen.

Sedan införsel beviljats, åligger det utmätningsmannen enligt lagens 10 § att med posten tillsända den underhållsskyldige underrättelse om beslutet. Någon jämkning av detta stadgande synes icke vara påkallad.

Fattigvårds- och barnavårdsförbundet har föreslagit införande av möjlighet att meddela interimistiskt införselbeslut, då mera avsevärd tidsförlust kan befaras. Innehållna medel skulle emellertid icke få utbetalas till den underhållsberättigade förrän definitivt beslut givits. Jag anser mig ej böra biträda detta förslag. De situationer, då mera betydande tidsutdräkt kan förväntas uppstå, torde inskränka sig till de fall då den underhållsskyldige vistas utom riket eller hans vistelseort ej kan utrönas och då enligt vad jag nyss förordat underrättelseplikten skulle kunna eftergivnas. Att även i andra situationer än de nu angivna utan den underhållsskyldiges hörande vidtaga åtgärder beträffande hans arbetsinkomst synes ej vara lämpligt. Jag vill i anslutning härtill erinra om att i de fall, då enligt giftermålsbalken samt lagarna om barn i äktenskap och barn utom äktenskap rättens ordförande tillerkänts befogenhet att meddela interimistiskt beslut om utgivande av underhållsbidrag till hustru eller barn, uttryckligen stadgats att svaranden skall beredas tillfälle att yttra sig över bidragsyrkandet.

Föreningen Malmöhus läns landsfiskaler har föreslagit att i lagen måtte införas en bestämmelse att, sedan i ett ärende underrättelse delgivits den underhållsskyldige men införselbeslut icke hunnit verkställas på grund av anställningens upphörande, ny delgivning icke behövde ske vid ärendets fortsatta handläggning av samma eller annan utmätningsman. Såsom framgår av lagberedningens förut återgivna uttalanden rörande bestämmelserna i 4 och 9 §§ torde någon ny underrättelse icke erfordras i de av föreningen avsedda fallen. Om någon längre tid förflyter innan det nya införselbeslutet kan meddelas, torde det emellertid många gånger vara önskvärt att ny underrättelse lämnas.

Arbetsgivares redovisning av införselmedel.

Riksdagen har i skrivelse den 14 juni 1940 (nr 388, s. 7) anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning och till riksdagen inkomma med förslag om ändrade bestämmelser i fråga om den tid, inom vilken sådana utskylder, som erlagts genom införsel, skola redovisas.

Vidare har föreningen Sveriges stadsfogdar i sin förut omnämnda skrivelse den 21 februari 1939 hemställt, att arbetsgivare måtte åläggas att hålla införselmedel avskilda från sina egna tillgångar.

För dessa framställningar redogöres närmare i det följande.

Gällande bestämmelser.

Enligt 11 § lagen om införsel åligger det arbetsgivare, där utmätningsmannen så föreskrivit, att å bestämd tid, dock högst en gång i månaden, till

utmätningssmannen med posten översända innehållet belopp. Har sådan föreskrift ej meddelats, skall utmätningssmannen låta hos arbetsgivaren lyfta vad som innehållits. Medel, som sålunda influtit till utmätningssmannen och ej hos honom hämtas av den underhållsberättigade, skola till denne översändas med posten. Dock får ej något belopp tillhandahållas den underhållsberättigade förrän det bidrag som därmed skall gäldas är förfallet.

Dessa bestämmelser, som avse införsel för underhållsbidrag, äro på grund av hänvisningar i 21 och 22 §§ tillämpliga jämväl i fråga om införsel för skatter och böter.

Lagen om införsel stadgar ej skyldighet för arbetsgivare att ha innehållna belopp avskilda från andra medel.

Rörande frågan vem skall bära risken av arbetsgivarens insolvens finnas i lagen bestämmelser meddelade såvitt angår utskylder och böter. Enligt 21 § 5) och 22 § skall nämligen gäldenären icke vidare häfta för den del av dylika fordringar som motsvaras av innehållet belopp, ändå att det innehållna icke kan utfås hos arbetsgivaren på grund av dennes obestånd.

Något motsvarande stadgande finnes ej rörande införsel för underhållsbidrag. Då införsel är ett sätt att tvångsvis indriva en fordran, lär fordringen icke kunna anses betald, förrän vad som innehållits verkligen kommit den underhållsberättigade till godo. Arbetsgivarens insolvens går sålunda i detta fall ut över den underhållsskyldige.

Lagberedningen uttalade i motiven till 11 §, att det för utmätningssmannen icke sällan skulle medföra ett i förhållande till det innehållna beloppets storlek oskäligt besvär att hos arbetsgivaren avhämta detsamma. Med hänsyn härtill berättigades utmätningssmannen enligt paragrafen att föreskriva, att arbetsgivaren skulle till honom med posten översända belopp som innehållits. Stadgandet förutsatte administrativa bestämmelser, att postavgifterna för dessa försändelser skulle bäras av det allmänna, så att avsändandet icke komme att vålla arbetsgivaren kostnad. För att besväret icke i något fall skulle bliva betydande hade det synts lämpligt att stadga, att arbetsgivaren icke skulle kunna åläggas sända innehållna belopp mer än en gång i månaden, den vanligaste tidsperioden för bidrags betalande.

Efter lagens utfärdande förordnade Kungl. Maj:t genom beslut den 14 december 1917, att till utmätningssman ställt brev, brevkort eller postanvisning, som på grund av föreskrift i lagen avsändes av arbets-, pensions- eller livräntegivare, får för befordran avlämnas till postanstalt, utan att avsändaren skall vara skyldig att förse försändelsen med frimärke eller att kontant erlagga postavgift. Sådan försändelse skall emellertid, om den utgöres av brev, vara försedd med påskrift om innehållet. Genom kungörelse den 4 juni 1926 (nr 183) har även medgivits rätt att för inbetalning anlita postgirorörelsen. Bestämmelser om frankeringsfrihet i förevarande fall ha upptagits i allmänna poststadgan den 20 juni 1941 (bilaga E).

I anledning av lagen utfärdades den 14 december 1917 (nr 871) en kun-

görelse angående dagbok i mål, som avses i lagarna om införsel i avlöning, pension eller livränta och om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket, samt angående vad vid nämnda lagars tillämpning i vissa andra fall skall iakttas. I 7 § i denna kungörelse stadgas efter en år 1931 vidtagen ändring, att om utmättningsman i införselmål ålägger arbets-, pensions- eller livräntegivare att till honom med posten översända innehållet belopp, åläggandet skall innefatta föreskrift, att beloppet skall insättas å utmättningsmannens tjänstepostgirokonto. Utmättningsman, som är anställd för Stockholm, äger emellertid föreskriva annat försändningssätt.

Den allmänna rättsstatistiken innehåller inga uppgifter om införsel. Av förste stadsfogden i Stockholm har inhämtats, att *antalet under år 1943 i Stockholm meddelade beslut om införsel* utgjorde, för underhållsbidrag 4 900, för skatter 122 500 och för böter 1 000, allt i avrundade tal.

Vid införsel i Stockholm för underhållsbidrag brukar i regel föreskrivas, att under en månad innehållet belopp skall av arbetsgivaren redovisas senast å andra dagen i följande månad. Undantagsvis och då införselbeslutet avser innehållande endast vid ett tillfälle föreskrives omedelbar redovisning. I fråga om skatter skall redovisning i regel lämnas då i införselbeslutet upptagna utskyldsbelopp blivit till fullo guldna. Dock föreskrives, att redovisning skall ske omedelbart, då gäldenären slutar sin anställning. Böter redovisas i samma ordning som utskylder. De innehållna beloppen skola regelmässigt insättas å tjänstepostgirokonto. Även i landet i övrigt torde underhållsbidrag i allmänhet redovisas månadsvis samt utskylder och böter sedan dessa i sin helhet uttagits.

1936 års uppbördskommitté.

Uppbördskommittén har i sitt den 31 oktober 1938 avgivna betänkande med förslag till omorganisation av uppbördsväsendet (SOU 1938: 46) föreslagit vissa ändringar i 11 § lagen om införsel. Enligt kommitténs förslag skulle det åligga arbetsgivare att, då det för en underhållsskyldig innehållna beloppet uppginge till 100 kronor eller mera, insätta beloppet å av utmättningsmannen angivet tjänstepostgirokonto. Om utmättningsmannen föreskrivit, att innehållet belopp eljest skulle insättas å tjänstepostgirokonto, skulle insättning ske å av utmättningsmannen föreskriven tid, dock högst en gång i månaden. I annat fall skulle utmättningsmannen låta hos arbetsgivaren lyfta vad som innehållits.

Till motivering av detta förslag har kommittén anförut följande (s. 259 och 260).

Erfarenheten har visat, att risk är förenad med att större belopp, som innehållits efter införsel, uppbäras kontant hos arbetsgivarna. Till förebyggande härav skulle kunna stadgas skyldighet för arbetsgivare att, då efter införsel innehållet belopp, som skall redovisas, uppgår till minst 100 kronor, oavsett om detsamma avser en eller flera anställda, insätta beloppet å anvisat tjänstepostgirokonto. Härigenom skulle emellertid, då en arbetsgivare innehållit ett flertal mindre belopp, avseende olika anställda, utmättningsman eller

exekutionsbiträde, till vars tjänstepostgirokonto medlen girerades, åsamkas ett betydande arbete med kassaföring m. m. Även ur redovisningssynpunkt skulle en sådan ordning vara alltför betungande och opraktisk. Genom den i förevarande paragraf föreslagna anordningen har kommittén sökt att i gör-ligaste mån vinna samma syfte och samtidigt undvika berörda olägenheter.

Riksdagens och stadsfogdeföreningens framställningar.

Riksdagens förut omnämnda skrivelse den 14 juni 1940 har föranletts av vissa uttalanden av riksdagens revisorer i deras berättelse till 1940 års riksdag (del I, s. 126 och 127). Riksdagsrevisorerna ha ingått på frågan om arbets-givares skyldighet att redovisa belopp, som enligt införselbeslut innehållas till gäldande av utskylder, samt ha därvid anfört följande.

Enligt vad som kommit till revisorernas kännedom har det i åtskilliga fall inträffat, att så lång tid fått förflyta mellan den tidpunkt, då beloppen innehållits, och den, då redovisning ägt rum, att arbetsgivaren under tiden hunnit komma på obestånd och icke längre förmått redovisa de innehållna be-loppen. Stat och kommun hava då måst vidkännas förluster, som åtminstone i vissa fall kunnat undgås, ifall tidigare redovisning föreskrivits.

Även i annat hänseende hava olägenheter av försenad redovisning fram-kommit. Den, som inom kommun har att uppbära eller bokföra kommunal-utskylder, skall årligen meddela uppgift å de personer, vilka den 10 juni i avseende å dem påförda utskylder, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren, häfta för utskylder för flera än två av dessa år. Då redovisning föreskrivits skola äga rum vid halvårsskiftet, komma de, som visserligen genom införsel erlagt sina utskylder till arbetsgivaren, men för vilka utskylder arbetsgivaren ej redovisat till utmätningsmannen, att bliva upptagna i denna uppgift. De kunna i följd härav bliva upptagna i röstläng-den såsom icke röstberättigade vid kommunala val. De, som veta med sig att utskylderna till fullo erlagts, underlåta av förståeliga skäl oftast att granska den framlagda röstlängden och anföra besvär samt gå sin rösträtt förlustiga.

Enligt revisorernas mening vore de angivna förhållandena icke tillfreds-ställande. Bristerna syntes åtminstone delvis kunna avhjälpas, exempelvis därigenom att i lagen om införsel infördes en bestämmelse, att redovisning skulle ske minst en gång i kvartalet och att denna redovisning under årets andra kvartal skulle ske senast före den 10 juni.

Över riksdagsrevisorernas uttalanden i denna del ha yttranden avgivits av statskontoret och riksräkenskapsverket (intagna i riksdagsrevisorernas berät-telse, del II, Förklaringar, s. 164 och 167).

Statskontoret har därvid förklarat sig dela revisorernas uppfattning, att åtgärder borde vidtagas för att säkerställa en snabbare redovisning av utskyl-der, som erlagts genom införsel. Därest en föreskrift med detta syfte ansåges böra inflyta i lagen om införsel, syntes 11 § böra erhålla sådan ändrad lydelse, att arbetsgivaren förpliktades att å vissa angivna tider, eller oftare, där utmätningsmannen så föreskrivit, dock högst en gång i månaden, till utmät-ningsmannen översända innehållet belopp.

Riksräkenskapsverket har i sitt yttrande anfört följande.

Utmätningmännen torde såsom regel föreskriva att innehållna införsel-medel skola av arbetsgivaren redovisas först sedan hela skattebeloppet gäl-

dats. Detta redovisningssätt torde även vara fördelaktigast för såväl arbetsgivaren som utmätningsmannen.

Redovisning kvartalsvis skulle givetvis minska möjligheterna till förlust i de fall då arbetsgivare kommit på obestånd. En dylik redovisning skulle även underlätta utmätningsmännens kontroll, att arbetsgivaren fullgör sitt åliggande enligt införselbeslutet. Med hänsyn härtill har riksräkenskapsverket intet att erinra mot förslaget om införandet av en bestämmelse, att redovisning från arbetsgivarens sida skall ske minst en gång i kvartalet. Åmbetsverket vill emellertid förorda, att till nämnda bestämmelse göres det tillägget, att arbetsgivaren så snart införselbeloppet blivit i sin helhet guldett, skall leverera innehållet belopp snarast möjligt och senast under påföljande månad.

Med anledning av revisorernas förslag att arbetsgivarens redovisning under årets andra kvartal skall ske senast före den 10 juni får riksräkenskapsverket framhålla, att enligt restindrivningsförordningen utmätningsman skall redovisa å kommunal restlängd influtna medel under senare hälften av varje månad, såframt medlen uppgå till minst 100 kronor. Utskyldsbelopp, som av arbetsgivare levereras till utmätningsman efter det denne avgivit redovisning under maj månad, komma alltså icke att bli redovisade till kommunalnämnden förrän efter den 15 juni och till dessa belopp kunna sålunda icke tagas hänsyn vid uppgörandet av röstlängderna. Den föreslagna bestämmelsen torde därför icke få åsyftad verkan. Däremot torde ovannämnda av riksräkenskapsverket föreslagna tillägg medföra, att de röstberättigades intressen i största möjliga utsträckning bli tillgodosedda.

I anslutning till vad statsutskottet anfört i sitt utlåtande (nr 196, s. 18) i anledning av riksdagsrevisorernas berättelse framhöll *riksdagen* i sin skrivelse den 14 juni 1940, att det enligt dess mening vore angeläget, att de av revisorerna påtalade bristerna i gällande bestämmelser rörande den tid, inom vilken arbetsgivare skulle ha att redovisa på grund av införselbeslut innehållna belopp, snarast bleve avhjälpta. Frågan på vad sätt detta skulle ske syntes emellertid böra bli föremål för särskild utredning, varvid de av statskontoret och riksräkenskapsverket anförda synpunkterna borde beaktas.

Till komplettering av vad riksdagsrevisorerna och riksräkenskapsverket anfört rörande den kommunala rösträtten och därmed sammanhängande frågor må följande uppgifter rörande lagstiftningen i dessa ämnen lämnas.

Enligt 11 och 31 §§ lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet må rösträtt å kommunalstämma eller vid val av kommunalfullmäktige icke utövas av den som i avseende å honom påförda utskylder till kommunen, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren, häftar för utskylder för flera än två av dessa år. Motsvarande bestämmelser i fråga om rösträtt vid val av stadsfullmäktige finnas i 11 § lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse i stad. Enligt 5 § lagen den 20 juni 1924 om landsting tillkommer rösträtt vid val av landstingsmän envar inom landstingsområdet i kommuns gemensamma angelägenheter röstberättigad man eller kvinna.

Jämlikt § 6 i kungörelsen den 13 februari 1942 (nr 60) om upprättande av röstlängd för val till riksdagens andra kammare samt av kommunal röstlängd åligger det den inom kommunen, som har att uppbära eller bokföra kommunalutskylderna, att årligen meddela uppgift å de personer inom kom-

munen, vilka uppnått eller under kalenderåret uppnå en ålder av 21 år och den 10 juni i avseende å dem påförda utskylder till kommunen, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren, häfta för utskylder för flera än två av dessa år. Uppgiften skall senast den 12 juni avsändas eller avlämnas till röstlängdsupprättaren i orten.

I röstlängden skola, enligt 8 § kommunala vallagen den 6 juni 1930, upptagas alla inom valdistriktet bosatta personer, vilka uppnått eller under kalenderåret uppnå en ålder av 21 år. Därvid skall för var och en angivas, huruvida han äger eller saknar rösträtt i avseende å beslut å kommunalstämma eller allmän rådstuga ävensom val av kommunal- eller stadsfullmäktige och landstingsmän. Envar, om vilken upplysning ej vinnes, att han den 10 juni brister i något av vad lag stadgar såsom villkor för rösträtt i avseende å kommunala val, antecknas såsom röstberättigad i längden. Senast den 30 juni skall röstlängden vara upprättad och avsänd eller avlämnad på landet till valnämndens ordförande och i stad till magistraten, om ej denna själv verkställt upprättandet. Det åligger valnämndens ordförande eller magistraten att ofördröjligen till envar i röstlängden upptagen person, som antecknats såsom icke röstberättigad, med posten sända underrättelse härom med angivande av den eller de omständigheter, på grund varav han uteslutits från rösträtt.

Enligt 7 § 2 mom. i restindrivningsförfordningen den 13 november 1931 åligger det utmätningsman, hos vilken indrivning av kommunalutskylder påkallats, att snarast möjligt redovisa ärendet till sökanden. Utmätningsmannen är pliktig att under senare hälften av varje månad, såframt beloppet av influtna, i ärendet inestående medel uppgår till minst 100 kronor, avgiva redovisning för dessa medel ävensom för sådana poster, för vilkas indrivning hinder enligt vederbörlig utredning mött. I fråga om redovisning av utmätningsman i stad, där magistrat finnes, äger i Stockholm överståthållarämbetet och i annan stad magistraten föreskriva, att utmätningsmannen skall avgiva redovisning tidigare eller i annan ordning än nyss sagts.

Stadsfogdeföreningen har beträffande frågan om avskiljande av införselmedel anfört följande.

I sammanhang med frågan om arbetsgivares redovisningsskyldighet av innehållna avlöningsmedel synes ock följande böra uppmärksammas. Enligt införsellagen finnes för närvarande ingen skyldighet för arbetsgivare att hålla dylika medel avskilda från sina egna. Detta förhållande leder understundom till ett resultat, som utan tvekan måste betecknas såsom minst sagt olyckligt och för den allmänna rättskänslan stötande. Bliver t. ex. en sådan arbetsgivare försatt i konkurs, ingå dessa medel — som faktiskt tillkomma annan rättsägare — enligt nu gällande bestämmelser i hans konkursbo och är då vederbörande indrivningsmyndighet hänvisad att i vanlig ordning bevaka sin fordran. Vidare försvagas genom denna brist i lagen myndigheternas möjlighet att komma till reds med en försumlighet och tredskande arbetsgivare.

Promemorian.

I den förut omnämnda departementspromemorian behandlades jämväl nu förevarande spørsmål. I promemorian anfördes härom följande.

De olägenheter, som synas vara förenade med det nuvarande redovisningssystemet, torde böra föranleda vissa jämkningar i införsellagens redovisningsbestämmelser med syfte att åstadkomma ett snabbare och därigenom effektivare förfarande. Behov härav torde framför allt föreligga i fråga om utskylder och böter, men även beträffande underhållsbidrag synes det vara önskvärt att reglerna för inleverering av innehållna belopp skärpas.

För att vinna ökad ordning och reda i redovisningssystemet synes utmätningssmannen böra vara pliktig att i samband med införselbeslutet meddela föreskrifter angående redovisning av belopp som skola innehållas. Utmätningssmannen bör därvid bibehållas vid sin nuvarande rätt att föreskriva, att arbetsgivaren skall å bestämd tid, dock högst en gång i månaden, till utmätningssmannens redovisa innehållet belopp. Detta stadgande är uppenbarligen av särskild betydelse då fråga är om uttagande av bidrag för att tillgodose ett aktuellt försörjningsbehov. I sådant fall synes inleverering av innehållna belopp i allmänhet böra ske varje månad. För närvarande finnes ingen övre gräns stadgad i fråga om längden av de betalningsterminer, som utmätningssmannen äger föreskriva. Då redovisning synes böra ske åtminstone en gång i varje kvartal, torde en motsvarande begränsning av utmätningssmannens rätt att föreskriva tid för inbetalning böra göras. En sådan bestämmelse kan förväntas bliva av särskild betydelse i fråga om införsel för utskylder och böter, beträffande vilka för närvarande i stor utsträckning torde föreskrivas, att inleverering skall ske först sedan beloppet blivit i sin helhet guldet.

Då skyldigheten att innehålla avlöning upphör, enär införselbeslutet upphävs eller den fordran, för vilken införsel beviljats, blivit i sin helhet uttagen, synes arbetsgivaren böra vara pliktig att inom en månad från det han erhöll kännedom om skyldighetens upphörande redovisa innehållna belopp till utmätningssmannen. Motsvarande bör gälla, då införsel ej längre kan äga rum av det skäl att arbetsstagaren lämnat sin anställning. Utmätningssmannen bör emellertid äga rätt att föreskriva, att slutredovisning skall ske inom kortare tid än en månad, exempelvis i samma vecka som införseln slutförts eller i omedelbart samband med anställningens upphörande. Har utmätningssmannen bestämt viss dag i varje månad för inbetalning av innehållna belopp, bör givetvis denna föreskrift följas även i fråga om slutredovisning, såvitt ej utmätningssmannen härom särskilt förordnat. Genom dessa redovisningsbestämmelser torde införselgäldenärernas intressen i röst-rättshänseende bliva i möjligaste mån tillgodosedda.

För att vinna ökad kontroll över indrivningen synas de innehållna beloppen böra av arbetsgivaren insättas å tjänstepostgirokonton, som av utmätningssmannen angivits.

Utmätningssmannen bör vara skyldig att lämna arbetsgivaren skriftlig underrättelse om vad denne sålunda har att iakttaga i redovisningshänseende. Besked härom synes lämpligen kunna givas i samband med sådan underrättelse som omförmäles i 10 § i lagen.

Det synes vara av betydelse att uttryckligen tillerkänna utmätningssmannen en allmän befogenhet att, då förhållandena därtill föranleda, omedelbart lyfta genom införsel innehållna belopp. En dylik rätt kan förväntas bliva av praktisk betydelse, då arbetsgivaren underlåter att inom föreskriven tid till-sända utmätningssmannen de innehållna medlen eller då det föreligger anledning antaga att arbetsgivaren skall komma på obestånd.

De sålunda förordade bestämmelserna böra upptagas i 11 § i lagen och bliva — på grund av hänvisningar i senare lagrum — tillämpliga även i fråga om införsel för utskylder och böter.

I anledning av de föreslagna jämkningarna i 11 § torde vissa övergångsbestämmelser vara erforderliga. De av utmätningsmännen meddelade införselbesluten, särskilt i fråga om utskylder och böter, torde i ett mycket stort antal fall innehålla föreskrifter, enligt vilka redovisning kan komma att ske vid en senare tidpunkt än vad 11 § i dess ändrade lydelse medger. Även i fråga om sättet för inbetalningen kunna dessa föreskrifter avvika från vad nu förordats i detta avseende. Med hänsyn till mängden av dylika beslut synes av praktiska skäl böra i övergångsbestämmelser till den nu förordade lagstiftningen upptagas ett stadgande av innebörd, att vad utmätningsman med stöd av 11 § i dess gällande lydelse föreskrivit i fråga om tid och sätt för översändande av innehållet belopp skall gälla även efter den nya lagstiftningens ikraftträdande såvida ej utmätningsmannen enligt den nya lagen annorlunda förordnar. Det synes emellertid önskvärt, att det föreslagna redovisningssystemet i största möjliga utsträckning genomföres. I de säkerligen relativt fåtaliga fall, då utmätningsmannen överhuvud taget ej givit några betalningsföreskrifter, bör han omedelbart vid den nya lagens ikraftträdande och helst dessförinnan meddela bestämmelser om redovisning.

Enligt 11 § i det vid promemorian fogade lagförslaget skulle det i överensstämmelse med vad sålunda anförts åligga utmätningsmannen att föreskriva, att arbetsgivaren skulle å viss tid, högst en gång i månaden och minst en gång varje kalenderkvartal, insätta innehållet belopp å av utmätningsmannen angivet tjänstepostgirokonto. Upphävdes beslutet om införsel eller upphörde av annan anledning skyldigheten för arbetsgivaren att innehålla avlöning, skulle han vara pliktig att inom en månad från det han erhöll kännedom om skyldighetens upphörande eller, därest utmätningsmannen så föreskrivit, inom kortare tid insätta innehållet belopp. Om vad arbetsgivaren sålunda hade att iakttaga skulle skriftlig underrättelse meddelas honom av utmätningsmannen. Denne skulle äga rätt att, om anledning därtill föreläge, hos arbetsgivaren omedelbart lyfta vad som innehållits.

Enligt övergångsbestämmelse till lagförslaget skulle vad utmätningsman före ikraftträdandet av den föreslagna lagen föreskrivit i fråga om översändande av innehållet belopp gälla såvitt ej utmätningsmannen med stöd av den nya lagen annorlunda förordnade.

Beträffande frågan om avskiljande av införselmedel anfördes i promemorian följande.

Enligt gällande lagstiftning är arbetsgivare icke pliktig att hålla införselmedel skilda från andra medel. Sannolikt torde det i praktiken mera sällan förekomma att sådant avskiljande äger rum. Grunden till att skyldighet härutinnan icke föreskrivits torde bland annat vara, att man icke velat ålägga arbetsgivaren, för vilken införsel i och för sig medför visst besvär, den ökade börda som ett avskiljande av medlen skulle innebära. Möjligheterna att med sakrättslig verkan avskilja dylika medel synas för övrigt vara ovissa. (Jfr straffrättskommitténs betänkande med förslag till lagstiftning om förmögenhetsbrott, SOU 1940:20 s. 177.) Det övervägande antalet arbetsgivare ställa sig utan tvivel meddelade införselföreskrifter till efterrät-

telse. Ett stadgande om skyldighet för arbetsgivare att hålla införselmedel avskilda, vilket sannolikt måste kompletteras med särskilda bestämmelser rörande medlens förvaring m. m., synes icke vara motiverat av något påtagligt praktiskt behov. Beträffande de icke lojala arbetsgivarna torde möjligheter finnas att i annan ordning komma till rätta med de olägenheter som påtalats i stadsfogdeföreningens skrivelse.

De ovan förordade ändringarna i 11 § i lagen rörande redovisningssystemet medföra vissa garantier mot att införselmedel under längre tid inestå hos arbetsgivaren. Enligt denna paragraf i dess föreslagna lydelse har utmätningsmannen en allmän befogenhet att, om anledning därtill förekommer, låta lyfta inestående medel hos arbetsgivare. Genom dessa stadganden synes en bättre kontroll å mindre pålitliga arbetsgivare bliva möjlig.

Yttranden.

Det i promemorian framförda förslaget angående ändrade bestämmelser om redovisning har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna.

Från vissa håll har emellertid förslaget helt eller delvis avstyrkts.

Arbetsgivareföreningen har sålunda anfört, att företagens löne- och statistikavdelningar med den alltmer ökade uppgiftsplikten till statliga myndigheter redan droge betydande kostnader och att det med hänsyn härtill syntes föreningen föga välbetänkt att utan synnerligen vägande skäl pålägga företagen nya eller oförmånligt ändrade uppgifter för tillgodoseende av utanför företagets intressen liggande ändamål. Särskilt för större företag, där antalet införselåtgärder vore betydande, skulle de föreslagna bestämmelserna medföra mer arbete än det för närvarande praktiserade systemet med redovisning vid några få tillfällen varje år för samtliga införselbeslut. I den mån utbliven redovisning kunde befaras, syntes utmätningsmännen, vilka i allmänhet torde besitta god kännedom om de flesta arbetsgivares solvens inom distriktet, kunna skydda den berättigade genom att utnyttja den redan med nuvarande bestämmelser existerande möjligheten att föreskriva redovisning en gång i månaden. — Såsom i det i promemorian återgivna yttrandet av riksräkenskapsverket framhölls, saknades möjlighet att fullt tillgodose de röstberättigades intressen med avseende å utskylder som influtit till utmätningsmannen under senare delen av maj och början av juni månader. Föreningen ville i anslutning härtill framhålla, att det under sådana förhållanden syntes opåkallat att, såsom av riksdagens revisorer ifrågasatts, vidtaga särskilda åtgärder för att under maj och juni månader påskynda redovisningen.

Svenska exekutionsmännens riksförbund har anfört i huvudsak följande. Såvitt anginge utskylder redovisade arbetsgivaren för närvarande innehållna medel omedelbart sedan införselbeloppet i dess helhet uttagits eller bestående hinder för vidare innehållande uppstått. I vissa fall föreskrevs dock redan nu partiell redovisning efter viss tid med hänsyn till arbetsgivarens vilja och förmåga att redovisa. Detta system torde till fullo avhjälpa de påtalade bristerna utan att på något sätt förrycka det egentliga arbetet. Enlig förbundets uppfattning vore generella bestämmelser om periodisk redovisning icke på-

kallade av något praktiskt behov. Dylika föreskrifter skulle dessutom förorsaka såväl arbetsgivarna som indrivnings- och uppbördsmyndigheterna ett betydande merarbete. Däremot kunde i lagen upptagas ett stadgande, att utmätningsman, där så erfordrades för att åstadkomma tillförlitlig redovisning, borde föreskriva partiell redovisning efter viss tid, dock minst tre och högst sex månader. Med hänsyn till risken för förlust för det allmänna i händelse av arbetsgivares obestånd ville förbundet föreslå, att ej redovisade införselmedel skulle vid konkurs utgå med förmånsrätt jämlikt 17 kap. 4 § handelsbalken, d. v. s. den förmånsrätt som i regel skulle ha tillkommit löntagaren om han själv i konkursen ägt bevaka ifrågavarande belopp. Genom en dylik bestämmelse skulle det allmänna, utan att enskild rätt kunde anses kränkt, kunna högst väsentligt gardera sig mot förlust vid arbetsgivares obestånd. — Ansåges emellertid generella föreskrifter beträffande periodisk redovisning erforderliga, borde redovisningstiden dock icke avse kalendertid utan fastställas till var sjätte månad räknat från dagen för införselbeslutet. Då skyldigheten att innehålla införselmedel upphört, borde huvudprincipen vara omedelbar redovisning, vilket syntes böra komma till uttryck i lagen. — Generella bestämmelser om redovisning över postgiro borde icke meddelas. Det syntes böra stå arbetsgivaren fritt att använda den ena eller andra inbetalningsformen.

Även *landsfiskalen i Stångenäs distrikt* har, såvitt angår utskylder, ifrågasatt nödvändigheten av bestämmelser om skyldighet för arbetsgivare att redovisa innehållet belopp minst en gång i kvartalet.

Föreningen Sveriges stadsfogdar, som framhållit att de föreslagna bestämmelserna otvivelaktigt komme att åsamka utmätningsmännen ett väsentligt ökat arbete med bokföring och redovisning av restförda utskylder, har uttalat önskvärdheten att åt utmätningsmännen medgäves rätt att, exempelvis i fråga om större arbetsgivare eller då särskilda omständigheter därtill föranledde, föreskriva redovisning i annan ordning än den föreslagna, då fråga vore om införsel för utskylder. *Föreningen Sveriges landsfiskaler* och *dess avdelning i Stockholms län* ha förordat möjlighet för utmätningsmännen att medgiva dispens från skyldigheten att redovisa utskylder minst en gång i kvartalet, därest arbetsgivaren vore staten eller kommun. De skäl, som föranlett stadgandet om tidsbegränsning, kunde nämligen i dylikt fall icke sägas vara för handen. Särskilt för större statliga företag, hos vilka ofta ett stort antal införselbeslut för skatter föreläge, kunde kvartalsredovisning medföra ett betungande merarbete.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet har framhållit, att då fråga vore om underhållsbidrag, särskilt för barn, de underhållsberättigade vore i stort behov av att underhållet komme dem tillhanda månad efter månad, då de i allmänhet icke hade den ekonomiska ställning, att de kunde vänta någon tid på redovisning. Förbundet ville med hänsyn härtill ifrågasätta, om icke i lagens 11 § borde intagas en bestämmelse att redovisning av innehållna belopp skulle, då det gällde underhållsbidrag, för varje kalendermånad ske i början av nästföljande månad.

Från vissa håll har föreslagits skyldighet för arbetsgivare att underrätta utmätningsmannen när arbetstagare, i vars lön införsel beviljats, lämnar sin anställning. En dylik anmälningsplikt har sålunda förordats av *länsstyrelsen i Östergötlands län, föreningen Sveriges landsfiskaler och dess avdelning i Östergötlands län*. Såsom skäl härför har anförts att erfarenheten visat, att lång tid eljest kunde förflyta, innan utmätningsmannen erhöle kännedom om att anställningen upphört, något som i sin ordning föranledde tidsutdräkt beträffande meddelande av nytt införselbeslut eller översändande av handlingarna till annan utmätningsman. Enligt länsstyrelsens mening borde i samband med dylik underrättelse om möjligt lämnas uppgift om gäldenärens eventuella nya vistelseort och anställning. Landsfiskalsföreningen har framhållit att, oavsett av vilken anledning införsel upphörde, arbetsgivaren borde vara pliktig att omedelbart till utmätningsmannen anmäla, att han på grund av angiven orsak nödgats avsluta ärendet, varvid eventuellt innehållet belopp samtidigt borde översändas. Vidare borde enligt föreningens mening skyldighet böra stadgas för arbetsgivare att, om på grund av inträffade förhållanden införselbeslut helt eller delvis icke kunde tillämpas, exempelvis på grund av minskad avlöning till följd av sjukdom, avkortad arbetstid o. s. v., därom underrätta utmätningsmannen vid den tidpunkt, då innehållet belopp enligt beslutet skolat redovisas.

Överståthållarämbetet har anmärkt, att de föreslagna ändrade bestämmelserna i 11 § i lagen, vilka innebure att även utmätningsman för Stockholm skulle ha att föreskriva insättning av innehållna belopp å tjänstepostgirokonto, påkallade ändrad avfattning av 7 § kungörelsen den 14 december 1917 angående dagbok i mål, som avses i införsellagen m. m.

Skyldighet för arbetsgivare att hålla införselmedel avskilda har föreslagits av *föreningen Sveriges landsfiskaler, dess avdelning i Stockholms län, andre stadsfogden i Göteborg samt landsfiskalen i Stångenäs distrikt. Länsstyrelsen i Stockholms län* har förklarat sig dela de i promemorian uttryckta tvivelsmålen om möjligheten att med sakrättslig verkan ålägga arbetsgivarna att avskilja ifrågavarande medel. Syftet med förslaget kunde enligt länsstyrelsens mening svårigen nås på annat sätt än genom ganska långtgående skärpningar av bestämmelserna om redovisningsterminerna.

Departementschefen.

Enligt 11 § införsellagen äger utmätningsmannen föreskriva att arbetsgivaren skall redovisa innehållna belopp å viss tid, högst en gång i månaden. Om så ej sker har utmätningsmannen att hämta beloppet. I praxis torde underhållsbidrag i allmänhet redovisas varje månad med hänsyn till att bidraget ju avser att tillgodose det fortlöpande försörjningsbehovet. Beträffande utskylder och böter torde de innehållna beloppen i allmänhet redovisas först sedan beloppet blivit till fullt uttag.

I den inom departementet utarbetade promemorian har föreslagits en omläggning av det nuvarande redovisningssystemet. Enligt det vid promemorian fogade lagförslaget skulle det åligga utmätningsmannen att föreskriva, att

arbetsgivaren skall å viss tid, högst en gång i månaden och minst en gång i kvartalet, insätta innehållna belopp å utmätningsmannens tjänstepostgirokonto. Om införselbeslutet upphävdes eller skyldigheten för arbetsgivaren att innehålla avlöning av annan anledning upphörde, skulle arbetsgivare vara pliktig att inom en månad redovisa de innehållna medlen, utmätningsmannen obetaget att föreskriva kortare tid för sådan slutredovisning. Utmätningsmannen skulle meddela arbetsgivaren skriftlig underrättelse om vad denne sålunda hade att iakttaga. Utan hinder av meddelade föreskrifter skulle utmätningsmannen äga rätt att, om anledning därtill förekomme, hos arbetsgivaren lyfta vad som innehållits.

Vad sålunda föreslagits har i yttrandena över promemorian i princip tillstyrkts av flertalet myndigheter och sammanslutningar.

Vad först angår införsel för *utskylder* är den nuvarande ordningen otvivelaktigt förenad med vissa olägenheter. Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har det i åtskilliga fall inträffat, att arbetsgivaren blivit insolvent och att de innehållna beloppen till följd därav icke kunnat uttagas. Ej sällan ha införselbelopp blivit inestående hos arbetsgivaren under mycket lång tid. Även om man bortser från risken av arbetsgivarens obestånd måste det anses höra till god ordning, att införselbelopp icke under alltför lång tid inestå hos arbetsgivaren. Med hänsyn härtill torde bestämmelser böra meddelas om skyldighet för arbetsgivare att periodiskt redovisa innehållna belopp. En dylik redovisningsplikt är visserligen ägnad att medföra ökat besvär för arbetsgivarna och utmätningsmännen, men de skäl som tala för en omläggning av det nuvarande systemet synas mig väga tyngre.

Jag anser mig i allt väsentligt kunna tillstyrka det remitterade förslaget i nu förevarande del. Från vissa håll har ifrågasatts att öppna möjlighet att föreskriva längre redovisningsperioder än de i förslaget medgivna. Sålunda har förordats, att utmätningsmännen skola, då arbetsgivaren är staten eller kommun eller fråga är om större arbetsgivare eller eljest omständigheterna därtill föranleda, kunna föreskriva att redovisning skall ske med längre tids mellanrum än var tredje månad. Även enligt min mening bör möjlighet finnas att, då förhållandena därtill föranleda, bestämma längre redovisningsperioder än som följa av huvudregeln. Här åsyftas framför allt det fall, att en arbetsgivare har ett stort antal arbetstagare, i vilkas avlöning införsel för utskylder gäller, och det för arbetsgivaren skulle vara förenat med avsevärt besvär att tillstålla utmätningsmannen innehållna belopp kvartalsvis. I dylika fall bör exempelvis kunna föreskrivas, att redovisning skall ske varje halvår. Även med hänsyn till utmätningsmannens arbetsbörda kan givetvis en sådan ordning framstå såsom önskvärd. Undantag synes vidare böra stadgas för det kvartal, varunder införselbeslutet meddelats.

De i förslaget angivna redovisningstiderna avse att utgöra en ram, inom vilken utmätningsmännen skola med hänsyn till omständigheterna meddela de föreskrifter vilka i varje särskilt fall anses påkallade. I fråga om skatter torde i allmänhet redovisning en gång i kvartalet vara tillräcklig. I början av varje kalenderkvartal kunde sålunda lämpligen redovisas de införselbe-

lopp, vilka uttagits under närmast föregående kvartal. Härigenom skulle otvivelaktigt icke oväsentliga praktiska fördelar stå att vinna. Arbetsgivaren skulle i början av varje kvartal avgiva redovisning beträffande samtliga arbetstagare, i vilkas lön införsel för utskylder beviljats, och utmätningsmännen skulle i ett sammanhang erhålla redovisning beträffande dylika införselbelopp. En sådan ordning synes vara ägnad att skapa ökad ordning och reda i systemet.

Beträffande underhållsbidrag synes det i allmänhet vara lämpligt, att vid varje månadsskifte eller någon dag därefter redovisning sker av de belopp som innehållits under den senaste månaden. En sådan ordning torde också för närvarande vara allmänt vedertagen. Med hänsyn härtill synes i lagen böra stadgas, att utmätningsmannen skall ålägga arbetsgivaren att å bestämd tid en gång i månaden redovisa innehållet belopp. Om särskilda skäl därtill föranleda, bör emellertid utmätningsmannen kunna föreskriva längre redovisningsperioder.

Då sålunda olika regler komma att gälla för arbetsgivares redovisning beträffande underhållsbidrag och i fråga om utskylder, böra föreskrifterna rörande införsel för utskylder upptagas i lagens 21 §, lämpligen under punkt 5). Dessa bestämmelser komma på grund av hänvisning i 22 § att äga tillämpning jämväl beträffande införsel för böter och viten.

I anslutning till vad i promemorian föreslagits bör utmätningsman äga rätt att, då särskild anledning därtill förekommer, hos arbetsgivaren lyfta vad som innehållits. Härigenom erhållas ökade möjligheter att komma till rätta med mindre pålitliga arbetsgivare.

Någon bestämmelse om skyldighet för arbetsgivare att hålla införselmedel avskilda torde åtminstone för närvarande icke böra meddelas.

Exekutionsmännens riksförbund har anmärkt på den i promemorian föreslagna bestämmelsen att arbetsgivaren skulle insätta innehållna belopp å av utmätningsmannen angivet tjänstepostgirokonto. Enligt förbundets mening borde arbetsgivaren själv få bestämma vilket sätt för överlämnandet han ville begagna. I anledning härav må erinras om att det redan nu föreligger skyldighet att använda tjänstepostgirokonto i de fall, då utmätningsmannen föreskrivit att innehållna belopp skola översändas med posten. Bestämmelsen härom återfinnes såsom förut nämnts i 7 § i 1917 års kungörelse angående dagbok i införselmål m. m. Enligt kungörelsen må dock utmätningsmännen i Stockholm förordna om annat försändningssätt. De exekutiva myndigheterna i Stockholm föreskriva emellertid regelmässigt redovisning över tjänstepostgiro, och överståthållarämbetet, som förklarar sig icke ha något att erinra mot de i promemorian föreslagna bestämmelserna angående redovisning, har anmärkt att 7 § i dagbokskungörelsen bör jämkas i vad angår Stockholm.

Enligt min mening är det ur kontrollsynpunkt önskvärt att redovisning sker över tjänstepostgirokonto. Jag anser mig med hänsyn härtill böra biträda förslaget jämväl i denna del. Om arbetsgivaren åsidosätter sina skyldigheter med avseende å redovisning bör, såsom närmare framgår av vad i det

följande anföres beträffande 15 §, straff ådömas. Straffansvar synes emellertid icke böra stadgas för det fall, att arbetsgivare icke låter någon annan försummelse komma sig till last än att han tillställer utmätningsmannen innehållna belopp i annan ordning än över postgiro.

Ej sällan torde komma att inträffa att vid den tidpunkt, som bestämts för redovisning, intet belopp innehållits för vilket redovisningsskyldighet då föreligger. Arbetstagaren har exempelvis under den gångna perioden haft så låg inkomst, att något innehållande icke kunnat äga rum. I dylika fall bör arbetsgivaren vara pliktig att inom den för redovisning bestämda tiden hos utmätningsmannen anmäla att något belopp ej innehållits samt ange orsaken härtill. Stadgande härom bör upptagas i 11 § och 21 § 5).

Från vissa håll har ifrågasatts att i lagen upptaga en bestämmelse att arbetsgivaren skall vara skyldig att till utmätningsmannen anmäla, när en arbetstagare lämnar sin anställning och införselbeslutet på grund härav upphör att äga tillämpning. En dylik anmälningsskyldighet synes påkallad med hänsyn till vikten av att införsel skall kunna utan tidsutdräkt meddelas i den nya anställning, som arbetstagaren skaffar sig. På grund härav vill jag tillstyrka att ett stadgande härom upptages i lagen. I vissa fall torde komma att inträffa, att arbetsgivare först efter någon tid får reda på att en arbetstagare lämnat sin anställning. Detta gäller framför allt sjömän, som avmönstrat i utlandet, samt skogsarbetare, vägarbetare och vissa andra kategorier. Anmälningsskyldigheten synes böra fullgöras inom en vecka från det arbetsgivaren erhållit kännedom om anställningens upphörande. Ifrågavarande stadgande, som bör avse varje slag av införsel, synes böra få sin plats i 11 §. I anslutning härtill må erinras att det enligt förordning den 30 april 1943 (nr 218) föreligger skyldighet för arbetsgivare att till utmätningsman, i Stockholm överståthållarämbetet, anmäla arbetsanställning. Såsom framgår av förarbetena till förordningen har denna till syfte att underlätta ett snabbt och effektivt indrivningsförfarande. Denna anmälningsskyldighet är dock icke tillfyllest från nu ifrågavarande synpunkt.

Utöver vad nu sagts torde någon uppgiftsskyldighet icke böra uttryckligen åläggas arbetsgivare. Det är emellertid önskvärt att arbetsgivaren i samband med anmälan om anställnings upphörande tillika uppger vad han har sig bekant rörande arbetstagarens vistelseort och anställningsförhållanden. Utmätningmännen kunna lämpligen fästa arbetsgivarnas uppmärksamhet härpå.

Utmätningssmannen bör vara pliktig att skriftligen underrätta arbetsgivaren om vad denne har att iakttaga med avseende å redovisning och anmälningsskyldighet. Detta bör lämpligen ske i samband med sådant meddelande om beviljad införsel som avses i lagens 10 §.

Exekutionsmännens riksförbund har föreslagit, att för den händelse arbetsgivaren går i konkurs innehållna införselbelopp skola åtnjuta förmånsrätt i konkursen enligt reglerna i 17 kap. 4 § handelsbalken. I anledning härav vill jag framhålla, att de innehållna medlen behålla sin karaktär av lön till dess de av arbetsgivaren redovisats. En följd härav blir, att fordran

på oredovisade införselmedel är i arbetsgivares konkurs förenad med den för-
månshöfd som tillkommer arbetstagens lönefordran (se NJA 1931 s. 386).
Något särskilt stadgande härom är följaktligen icke erforderligt.

I promemorian ha föreslagits vissa övergångsbestämmelser. Sålunda skulle
vad utmättningsman före lagens ikraftträdande föreskrivit i fråga om över-
sändande av innehållet belopp gälla även därefter såvitt ej utmättningsman-
nen annorlunda förordnat. Det synes emellertid vara önskvärt att de nya
reglerna rörande redovisnings- och anmälningsskyldighet för arbetsgivare
erhålla tillämpning å samtliga införselärenden. Några övergångsbestämmel-
ser torde därför icke böra meddelas och utmättningsmännen skola följakt-
ligen ha att vidtaga de åtgärder som erfordras för att vid lagens ikraftträ-
dande de nya reglerna skola vinna tillämpning jämväl med avseende å tidi-
gare meddelade införselbeslut.

Påföljdsbestämmelser.

Gällande föreskrifter.

Om arbetsgivaren i uppenbar strid mot införselbeslut utbetalat avlöning,
äger utmättningsmannen enligt 14 § i lagen omedelbart genom utmätning
uttaga det belopp som skolat innehållas. Underlåter arbetsgivaren att på
anfördran lämna uppgift som avses i 4 § eller lämnar han oriktig uppgift
eller fullgör han ej föreskrift om översändande av innehållet belopp varom
förmäles i 11 §, skall han enligt 15 § i lagen straffas med dagsböter.

Framställning.

Stadsfogdeföreningen har i sin skrivelse den 21 februari 1939 föreslagit,
att straffansvar måtte stadgas för arbetsgivare, som i uppenbar strid mot
införselbeslut utbetalat avlöning, samt att det i lagens 15 § stadgade straffet
för underlåtenhet att redovisa innehållet belopp måtte skärpas.

Föreningen har härom anfört följande.

Införsellagens påföljdsbestämmelser hava vid den praktiska tillämpning-
en av lagen visat sig leda till ytterst otillfredsställande resultat; de flesta
av rikets utmättningsmän hava säkerligen mer än en gång haft anledning
beklaga avfattningen av stadgandena i ämnet. Onekligen måste det te sig
egendomligt, att den ur rent allmänrättslig synpunkt svårare försummelsen
att helt negligera utmättningsmannens föreskrift om innehållande av avlö-
ningsmedel skall vara straffri. Likaså synes det för förseelse enligt 15 §
skäligen ringa straffansvaret föga ägnat att gagna det med straffet avsedda
syftemålet. Erfarenheten har nämligen visat, att många arbetsgivare finna
det ekonomiskt fördelaktigare att ådömas böter — vilka i regel utmätas till
relativt obetydliga belopp — i stället för att redovisa de till betydligt större
belopp uppgående införselmedlen. Det nu sagda gäller framför allt de icke
sällan förekommande fall, då företaget i realiteten äges av den, som inför-
selåtgärden avser.

Anmärkas bör jämväl att i praktiken en viss osäkerhet gjort sig gällande
uti de domstolsavgöranden, där dessa frågor blivit föremål för prövning. I

vissa fall har nämligen dömts till böter vid utebliven redovisning, oaktat någon utredning eller överhuvud taget något påstående om, att avlöningsmedlen verkligen innehållits, ej framförts. I andra fall åter har vederbörande arbetsgivare gått fri på den grund att det icke kunnat visas, att innehållande ägt rum. Än vidare har bemärkts att många arbetsgivare, som veta med sig att ersättningsbestämmelserna i 14 § på grund av bristande tillgångar gentemot dem aldrig kunna effektueras, helt enkelt påstå — vilket ofta nog är ogörligt att motbevisa — att avdrag gjorts i enlighet med införselbeslutet.

Promemorian.

I den förut omnämnda departementspromemorian upptogs jämväl nu förevarande spörsmål, varom anfördes bland annat följande.

Om arbetsgivare i uppenbar strid mot införselbeslut utbetalat avlöning, äger utmätningssmannen enligt 14 § omedelbart genom utmätning uttaga det belopp som skolat innehållas. Denna rätt till omedelbar exekution har motiverats med att det för den underhållsberättigade skulle medföra en synnerligen stor olägenhet, om han för utfående av belopp, som skolat innehållas, skulle under alla omständigheter vara nödsakad att i vanlig rättegång föra talan mot arbetsgivaren. Då denne visserligen icke utbetalat det belopp, som skolat innehållas, men underlåter att fullgöra av utmätningssmannen meddelad föreskrift om beloppets översändande, måste utmätningssmannen jämlikt grunderna för 11 § i dess gällande lydelse anses berättigad att lyfta beloppet hos arbetsgivaren. Huruvida utmätningssmannen i dylikt fall äger utmäta beloppet i händelse av betalningsvägran, är icke utsagt i lagtexten. Då de skäl, som föranlett införande av rätt till utmätning i fall som avses i 14 §, med samma styrka torde göra sig gällande, då arbetsgivaren underlåter att i rätt tid översända innehållet belopp, torde 14 § i lagen böra kompletteras med ett stadgande härutinnan.

Enligt 15 § i lagen skall arbetsgivare, som icke fullgör föreskrift om översändande av innehållet belopp, straffas med dagsböter. Ansvar för försörjning kan icke ådömas arbetsgivare som icke förmår att redovisa vad som innehållits, enär, såsom förut framhållits, arbetsgivaren icke är pliktig att hålla införselmedlen avskilda (jfr Svensk Juristtidning 1925 Ref. s. 42).

Stadsfogdeföreningen har ifrågasatt, att straff borde uttryckligen stadgas för arbetsgivare, som i uppenbar strid mot införselbeslut utbetalat avlöning. Föreningen har därvid framhållit, att i praxis viss tvekan synes råda rörande den gällande straffbestämmelsens tillämpningsområde. Enligt föreningens mening borde möjlighet finnas att ådöma även frihetsstraff i fall som avses i 15 §.

Skälet till att straff icke uttryckligen stadgats för arbetsgivare, som i strid mot införselbeslut utbetalat avlöning, framgår icke av lagstiftningens förarbeten. Visserligen kan anföras, att arbetsgivaren i dylikt fall blir personligen betalningsskyldig för det belopp, som skolat innehållas, och sålunda drabbas av en ekonomisk påföljd, till följd varav någon straffbestämmelse icke skulle vara erforderlig. Häremot kan emellertid invändas, att arbetsgivaren som regel torde ha möjlighet att av arbetstagaren återkräva vad denne uppburit i strid mot införselbeslutet, exempelvis genom avdrag å lönen vid något följande avlöningstillfälle. Övervägande skäl synas tala för att straffbelägga även utbetalning av avlöning i uppenbar strid mot meddelat införselbeslut. Såsom ytterligare förutsättning för straffansvar i detta fall bör emellertid gälla, att arbetsgivaren underlåtit att i den i 11 § angivna ordningen redovisa det belopp som skolat innehållas. Denna straffbestämmelse bör upptagas i 15 §. Vissa jämkningar av detta lagrum erfordras även med

hänsyn till de nya redovisningsbestämmelserna i 11 §. Straffet synes, i överensstämmelse med vad som för närvarande gäller, böra vara dagsböter. Det torde knappast vara påkallat att bereda möjlighet att ådöma frihetsstraff i de fall som här avses.

De sålunda förordade bestämmelserna upptogos i 14 och 15 §§ i det vid promemorian fogade lagförslaget. Om arbetsgivare utbetalar avlöning i uppenbar strid mot beslut om införsel eller underlåter att inom föreskriven tid redovisa innehållet belopp, skulle enligt förstnämnda paragraf utmätningsmannen äga rätt att omedelbart genom utmätning uttaga det belopp som skolat innehållas. I 15 § stadgades straff i form av dagsböter för det fall, att arbetsgivare underlåter att på anfordran lämna uppgift, som i 4 § sägs, eller lämnar oriktig uppgift eller han utbetalar avlöning i uppenbar strid mot införselbeslut och tillika underlåter att i den ordning, varom i 11 § förmäles, redovisa det belopp som skolat innehållas eller han underlåter att i nyss angivna ordning redovisa innehållet belopp.

Yttranden.

I några yttranden ha vissa erinringar framförts mot vad sålunda föreslagits i promemorian.

Överståthållarämbetet har rörande de föreslagna bestämmelserna anfört följande.

Enligt den föreslagna ändrade lydelsen av § 15 skall den arbetsgivare straffas, som utbetalar avlöning i uppenbar strid mot beslut om införsel och tillika underlåter att i den under § 11 första stycket omförmälda ordning redovisa det belopp, som skolat innehållas, eller som underlåter att i den i lagen angivna ordning redovisa innehållet belopp. Straffansvar skulle alltså drabba en arbetsgivare, som, försummande den i lagen angivna ordningen för redovisningen, i rätt tid tillställer utmätningsmannen beloppet genom kontant inbetalning hos denne eller genom beloppets översändande i brev eller i postanvisning. Detta synes icke billigt. Ämbetet finner sig därför föranlåtet föreslå ändrad lydelse av § 15 i anslutning till anförda synpunkt.

Arbetsgivare, som gör sig skyldig till någon under § 15 angiven förseelse, skall enligt förslaget straffas med dagsböter. Dagsböter skulle alltså kunna för förseelse, varom fråga är, ådömas till så litet antal som helst. Nu får jämlikt lag den 9 april 1937 om verkställande av bötesstraff, § 8, bötesstraff, som ådömts till belopp ej överstigande 5 dagsböter, icke förvandlas. För att straffbestämmelsen enligt § 15 emellertid må bli av nödig effektivitet, synes vara erforderligt, att antalet dagsböter, som må ådömas, blir så bestämt, att straffet städse må kunna förvandlas. Ämbetet får därför föreslå sådan skärpning av straffbestämmelsen, att berörda syfte tillgodoses.

Skärpt ansvar för bristande redovisning har tillika föreslagits av *andre och tredje stadsfogdarna i Göteborg* samt *föreningarna Sveriges stadsfogdar och Sveriges landsfiskaler*. Tredje stadsfogden och landsfiskalsföreningen ha därvid ansett att möjlighet bör finnas att ådöma urbota straff. Tredje stadsfogden har bland annat uppgivit, att under de senaste åren flera arbetsgivare medvetet saboterat införselbeslut och ställts under åtal. Landsfiskalsföreningen har framhållit, att den ägde kännedom om fall, där insol-

vent arbetsgivare hos utmätningsman gjort framställning om införsel för oguldna utskylder i arbetarnas avlöning. Efter det arbetsgivaren innehållit belopp uppgående till flera tusen kronor, hade han förklarat sig ur stånd att redovisa de innehållna beloppen. Anställda utmätningsförsök hade lämnat negativt resultat. Stadsfogdeföreningen har föreslagit, att minimistrafvet i 15 § måtte bestämmas till minst tio dagsböter.

Landsfiskalsföreningen har vidare framhållit, att lämpligt äventyr borde stadgas för arbetsgivare, som åsidosätter av föreningen föreslagen skyldighet att lämna underrättelse om upphörandet av underhållsskyldigs anställning eller om inträffat hinder för innehållandet.

Departementschefen.

De nya bestämmelser, som upptagits i 14 och 15 §§ i det vid promemorian fogade lagförslaget, synas i allt väsentligt vara lämpliga och böra med vissa jämkningar läggas till grund för lagstiftning. Det nya stadgandet i 14 §, att utmätning får omedelbart äga rum, då arbetsgivaren underlåter att inom föreskriven tid redovisa innehållet belopp, torde avsevärt öka möjligheterna att komma till rätta med opålitliga arbetsgivare. Bestämmelsen synes böra jämkas så att den omfattar även det fallet att arbetsgivaren ej utbetalar innehållet belopp, när utmätningsmannen inställer sig för att lyfta detsamma. Överståthållarämbetets anmärkning, att straff enligt 15 § icke bör följa, då arbetsgivaren använt annat försändningssätt för redovisningen än anlitan- det av utmätningsmannens tjänstepostgirokonton, bör såsom redan anförts beaktas. Straff synes böra stadgas för underlåtenhet att inom föreskriven tid göra sådan anmälan, som avses med de föreslagna nya bestämmelserna i 11 § och 21 § 5), samt för lämnande av oriktiga uppgifter i dylik anmälan.

Från vissa håll har föreslagits att möjlighet att ådöma frihetsstraff måtte tillskapas samt att i fråga om dagsböternas antal en sådan minimigräns måtte fastställas, att ådömda dagsböter alltid skola kunna förvandlas. Enligt min mening hava icke tillräckliga skäl förebragts för dessa ändringsförslag. Har arbetsgivare vid upprepade tillfällen gjort sig skyldig till försummelse eller äro omständigheterna eljest försvårande, finnes möjlighet att ådöma ett kännbart bötesstraff. Å andra sidan kan en försummelse av arbetsgivaren på grund av omständigheterna framstå såsom synnerligen obetydlig, och med hänsyn till dylika fall torde det icke vara lämpligt att i lagen bestämma en minimigräns för antalet dagsböter.

De i det föregående i olika sammanhang föreslagna ändrade bestämmelserna i lagen om införsel torde i viss utsträckning föranleda utarbetandet av nya formulär och blanketter rörande införselförfarandet. Den nya lagstiftningen synes med hänsyn härtill icke kunna träda i kraft tidigare än den 1 januari 1945.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag angående ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta.*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Sigrid Linders.

¹ Denna bilaga, vilken frånsett vissa jämkningar av redaktionell natur är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 8 mars 1944.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden ALSÉN,

LIND.

regeringsrådet EKLUND,

justitierådet ERICSSON.

Enligt lagrådet den 3 mars 1944 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 18 februari 1944, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet Gunnar Danielson.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Bertil Crona.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bergquist, lagrådets den 8 mars 1944 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 18 februari 1944 remitterade förslaget till *lag angående ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta*.

Med förmälan, att förslaget av lagrådet lämnats utan erinran samt att i detsamma vidtagits vissa jämkningar av redaktionell natur, hemställer föredraganden, att förslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Bertil Crona.